

Tertius de anima.

num decem predicamentorum unde cognoscit hanc animam non esse hoc corpus et sicut ovis cognoscit inimicitiam ita cognoscit hanc substantiam absolute. Preterea aliquod est sensibile commune quod cognoscitur a solo intellectu: quia numerus est sensibile commune et tamen numerus angelorum cognoscitur tantum ab intellectu. Forte dicitur quod sensus communis non habet unum obiectum. Contra ex hoc sequitur quod non sit unus sensus.

Tertio decimo arguitur pro hoc quod dictum est quod sensus communis est in anteriori parte cerebri: quia sensus communis debet poni in nobilissima parte que est cor. Et hoc patet a signo: quia punctura causat dolorem in corde et non in cerebro ille autem dolor videtur esse subiectus in sensu communi vel sicut cognoscente. Item in embryo non est cerebrum nec immediate anima lis animalis et tamen in illa parte est sensus interior.

Ad primum dicitur quod passum in hunc modum est ignobilius non aut simpliciter. Sed verum sensus exterior possit immutari a sensu interiori: videtur quod sic quia somniantes exercent opera viventium. Dicendum quod illa opera exteriora non fiunt per sensus exteriores. Si dicatur memoria potest immutare estimatiuam: ergo sensus communis potest immutare sensum exteriorum negatur prima. Sed verum intellectus possit immutare sensum interiorum de hoc dicitur ostendendo sensualitates obedire rationi. Ad aliud dicitur quod ad ponendum differentiam inter duo non sufficit quod illa cognoscatur a duobus: sed ab uno simul et semel.

Ad secundum negatur quod fantasia facilius recipiat ex parte potentie.

Ad tertium dicitur quod ymaginativa recipit speciem alicuius totius cuius partes sunt sensate.

Ad quartum dicitur quod sensus communis non superfluit licet percipiat omnia que percipit sensus exterior et similiter dicitur de estimatiua: et quia ari. non videtur facere expressam mentionem de distinctione istarum specierum ideo aliquando una capitur pro altera. Sed queritur an species que est in memoria sufficiat ad hoc quod intellectus intelligat rem vel species que est in cogitativa absque hoc quod se conuertat ad fantasmatum ut dicitur philosophi. quoniam necesse est intelligere fantasmatum speculari. Forte dicitur quod fantasia capiat per similitudinem alicuius singularis in quocumque sensu interiori sit.

Ad quintum dicitur quod fantasia bene conseruat: sed partes montis aurei secundum suas similitudines facilius recipiuntur in sensu communi: quia humida bene recipiunt. Modo organum anterior sensus communis est humidum et medullosum ut dicit albertus. Quia aurez et dura bene retinent et ideo in organo fantasie est maior durities proventens ex frigiditate cerebri. Et in medio est estimatiua que est calida ex motu multi spiritus. Sed memoria est in parte posteriori que est sicca propter nervos motiuos qui oriuntur ab ipsa cuius signum est: quia lesa illa parte perditur vel leditur memoria albertus tamen tractatu. 4. li. 2. cap. 7. ponit preterea sensus interiores. scilicet que est fantasia que conuertit se tam super intentiones quam super qualitates sensibiles. Et ideo ponitur in medio medie celle unde lesa media cella non habet ab aliquo animali ordinatum regimen vite sed efficit furiosum. Et per eam concipitur hominem cum duobus capitibus.

Ad sextum dicitur quod intellectus aliqua cognoscit quam tamen non cognoscit sensus licet ea cognoscit per sensum. Patet de deo. Ad aliud dictum est supra.

Ad septimum videtur albertus dicere quod fantasia est omnibus nobilior vel aliter dicitur quod cogitativa est nobilissima. p. S. T. de veri. q. 25. ar. 2. et plus mouetur ab intellectu et sibi vicinior. Licet forte fantasia plus moueat. Forte etiam ut dictum non omne fantasia est in fantasia capiendone fantasia pro specie rei singularis.

Ad octauum iam dictum est quod cerebri habet quattuor diuersas dispositiones. Nec est verum quod duo actus habentes idem obiectum semper sint eiusdem speciei: quia idem color est obiectum sensus interioris et intellectus.

Quidam tamen non habent pro inconuenienti quod species impressa sensui interiori et exteriori sit eiusdem rationis sicut species coloris recepta in aere et in aqua quia representant eundem colorem: sed non omnia representantia idem sunt eiusdem speciei: quia visio albedinis et species albedinis representant idem differunt tamen quia species que est in fantasia representat quodammodo habitualiter sensatio autem actualiter. Species etiam que est in sensu communi representat sensationem exteriorem et ipsum sensibile. Non autem species que est in sensu exteriori: quia visus non percipit se videre.

Ad nonum dicitur quod sensus non dicitur communis per predicationem: sed quia est principium et radix aliorum. San. Tho. opu. 43. c. 4. Quod ad distinctionem spiritus animalis sensus proprii deriuantur a communi: sed non quod ad apprehensionem et retributionem cum lucro. Ad aliud dicitur quod replica procedit de sensu particulari. Sed queritur an omne animal preter sensum communem habeat fantasiam et estimatiuam. Videtur quod sic: quia omne animal percipit intentiones non sensatas sed noscium sicut ovis inimicitiam unde si pungatur retrahit se. Sicut phis tamen dicit quod animalia imperfecta non habent fantasiam ut apes et formica. Sed contra inquit albertus: quia apes artificiose operantur causas. Et formica sibi prouidet in futurum et deponit granum in loco determinato quod sine ymaginatione aut fantasia facere non posset. Et ideo littera aristoteli. ut in correcta. Alii dicunt quod formica operatur ex sola apprehensione et instinctu nature: quia formica que nunquam experta est penuriam hiemalem ita recolligit in estate grana sicut alia que vixit per. 6. annos. Sed de his postea. Cum autem formica moueat localiter ad querendum nutrimentum videtur quod indiget fantasia que retinet species ut supradictum est.

Ad decimum dicitur quod passione spirituali idem patitur a diuersis ut aer a sono et colore. Ad aliud dicitur quod ultimatum errendum est ad intellectum. Quidam dicunt quod fantasia cognoscit actum estimatiue et everso. Sed nonne quis ymaginat se ymaginari per eandem potentiam videtur quod non.

Ad undecimum patet ex dictis in neruo esse sunt spiritus deferentes species sensibiles vel dicitur quod spiritus possunt per cerebrum multiplicari sine dyaphano. Nec sensus interior possit immutari nisi primo immutetur sensus exterior.

Ad duodecimum videtur quod obiectum sensus communis sit aliquod analogum scilicet sensibile et tempus reducitur ad alia sensibilia communia. Sed verum substantia sit per se sensibilibus ab estimatiua. Et per consequens sensibile per se postea videbitur. Nec hic numero de numero transcendentali: sed predicamentali. variante immutationem sensus. Sed